

HYPERION

REVISTĂ LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ

Director: C. ARGINTARU

COLABOREAZĂ:

Zaharia Bârsan, Petöfi (tradus de Corneliu Albu), C. Argintaru, Manuel Pascuel de Francisco (mare scriitor spaniol tradus de D. Stănescu), Marcel Olinescu, Nicolae Graur, A. Ilea, Augustin Tătaru, G. Betezeanu, Goethe (tradus de I. Bena), Maria D. Rădulescu, Ion Th. Ilea, V. Reu, Corneliu R. Gradea și V. Beneș.

Vignete de Nandor Guncser și Pan cioplit în lemn de M. Olinescu.

Teatru, Operă, Plastică, Revistele

ANUL I, Nr. 4 DIN 1 APRILIE 1932 — CLUJ

I A R N Ă

*Un lup de o rară frumusețe a fost
impușcat eri în pădurea de deasupra
urbei noastre. Toată lumea poate să-l
vadă... e mort, în strada... etc. etc...*

Gazetele

Sărmane lup... ce soarte-ai mai avut!...
Eri stăpâneal o țară de zăpadă
De tot pustiu zărilor temut...
Azi stai culcat în târg... întins pe-o ladă...
Te-au așezat acolo... să te vadă
Orașul de provincie murdar!...

Un plumb pe vânt ți-a sugrumat mândria
Și viața ta de Domn fără hotar...
Ți-a mai rămas pe frunte doar mânia!...
Tu prea-sfințești cu ea... un trotuar...
Și vin cu toții.. vină... val vulgar..
Să rădă... că tu nu mai ești în viață.

Te trag de gât.. de gene... de urechi...
Copii 'ndemnați de slujnici... de ți-e greață...
Vădane... domni cu geantă... și perechi...
Și criticii.. cari din foi de dimineață
Știu c'ai murit... și 'n ton de precupeață
Te pipăie cu toții... și te smulg...

Sărmane lup... tu n'ai știut de vulg!...
— De ce nu vrea viața să revină,
Să te ridice sprinten ca pe un fulg!...
Cum ar fugi de-a valma... ce de tină!...
Ce țipete... ce spaimă... ce ruină ..
Ce jalnică 'mbrâncire de pigmei!...

Tu i-ai privi cu milă... vai de ei...
O clipă... și-ai pleca tăcut... agale...
Spre câmpurile albe de scântel ..
Te-ai duce la năcazurile tale,
Să-ți calci zăpada ta din deal în vale,
S'o 'nvii.. cu ochii fulgere și vise...
.....
Și... să te'ngropi în zărilor deschise!..

ZAHARIA BĂRSAN

PETÓFI

A M U R G

E soarele o roză vestejită
 Ce ostenta-i frunte și-o apleacă,
 Petalele — îngălbenite raze —
 Așa de trist împrejurimea 'mbracă.

Pământu-i mut... și-i cufundat în pace,
 Din depărtări un clopot doar mai bate, —
 I-așa frumos.. Vis dulce pare glasul
 Ce-a coborît din zările înalte.

Eu îl ascult făcut. O, glasul-acesta
 Așa domol în sufletu-mi coboară,
 De știe Domnul ce simt eu acum!
 Și Domnul știe gândul unde-mi zboară!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ȚI-AȘI SPUNE

Ți-ași spune: o rămâi, copilă,
 Rămâi tu, fericirea mea,
 Eu am o inimă sârmană,
 Uite, de vrei, să fie a ta.

Ți-ași spune că: ea e o mare
 Pe care poți s'o stăpânești,
 N'ai să te plângi: în ea mărgeanul
 Credinței mele ai să-l găsești.

Ți-ași spune-apoi: în veci păstra-va
 Mărgeanul strălucirea lui;
 Ți-ași spune și-asta... și'ncă multe, —
 Nu le mai spun căci nu am cui.

Traduceri de CORNELIU ALBU

IUBIREA MEA

Iubirea mea a fost un nor
 și-un sbor
 de rândunele
 și cocori, —
 scăpărarea unor stele
 întrun'un revărsat de zori;
 ea murmura
 și tremura
 îngânarea cucilor
 din desişul nucilor,
 și se legăna pe vânt
 ca o pulbere de cânt
 ce s'aude 'n lunci la Jii
 când strugurii 'nfloresc în vii.

In apusu 'mbujorat
 de un soare 'n scăpătat,
 iubirea mea
 ce mă durea,
 s'a pornit
 în largul firii nesfârșit:
 să colinde căile,
 să străbată văile;
 să 'ntâlnească chipul ei, —
 chipul ei cu mers a lene,
 arcuire de sprâncene;
 privire dogoritoare
 ce mă arde și mă doare.

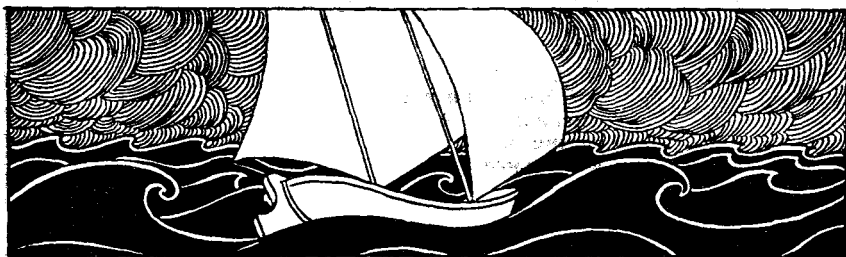
COPILOR

Copii cu brațele deschise ca adierele de vânt,
 Sunteți răcoarea dimineții 'nrourată de un cânt;
 Sunteți mireasma 'nlăcrimată a vrerilor ce sunt în noi, —
 Credința vechilor altare ne mântuie de rău prin voi.

Vă e făptura mai curată ca mugurii ce cresc pe ram,
 In voi se naște Viitorul și sănătatea unui neam, —
 Iar noi nu pregetăm o clipă să năzuim mereu în voi,
 Să duceți mai departe firul vieților ce sunt în noi.

C. ARGINTARU

2009!

SCRIITORII SPANIOLI: MANUEL PASCUEL DE FRANCISCO

PERIQUIN

Pe șoseaua brăzdată alb, tăiată în verdeața livezilor și lanurilor de porumb, înainta cu iuțeala relativă pe cari i-o permiteau picioarele oboseite, un măgăruș. Călare pe el se 'nălța silueta tanțoșe a lui Periquin, care, indiferent la măreția peisajului — un frumos peisaj asturian — se lăsa purtat de blândul urechiat cu o gravitate ca și când s'ar fi văzut tronând pe carul inexorabil al destinului. Conștient de înalta sa mișiune, Periquin se apropia de Miriella, pitorescul și îndepărtatul sat, care grație lui, comunica cu lumea. Pentru că — este timpul s'o spunem — Periquin era factorul rural poștal, cărăușul universal și gazeta vie a aceluși minuscul sătuleț. Deaceia Periquin era mândru de sine și pentru a-și îndeplini mai bine multiple-i sarcini își procurase acel pașnic dobitoc — tovarăș de obo-seală și ca părtaș la greaua slujbă.

În toate zilele, Periquin și „otomobilul“ — căci așa botezase el măgărușul — parcurgeau, de nenumărate ori, șoseaua șerpuitoare — panglică metrică a progresului — marele croitor care schimbă mereu înfățișarea umanității.

Obișnuit cu frumusețile naturale ce-l înconjurau, Periquin nu mai contempla munții albaştrii ce-și profilau în depărtare crestele cenușii acoperite de brumă, pe cerul numai puțin cenușiu; nu mai auzea cântecul ritmic și monocord al broaștelor; nici ciripitul păsărelor sglobii; nici acele mii de murmure nedefinite din care se compune imnul ce singură și-l cântă bătrâna natură. Gândul său sbura spre căsuța unde soția — o Diană asturiană, robustă ca zeița, deși nu

aşa despreţuitoare, — îngrija de droaia sburdalnicilor drăcuşori mîncăcioşi, capabili să înfulece toată mămăliga se s'ar fi putut face cu rodul tuturor porumburilor de pe acele lanuri atât de abundente.

Deodată „otomobilul“ îşi suspendă mişcarea roţilor — adică a paşilor — întinzându-şi urechile ascuţite. Periquin îl îndemnă cu blândeţe :

— Hai, fiule, hai. Incă puţin şi ajungem la căsuţa noastră. Avem mult de lucru...

Dar măgăraşul, insensibil la rugăminţi, continua nemişcat să-şi ciulească tot mai mult extremităţile auditive.

— Bre, bre! ce naiba o fi avînd gloaba asta? — îşi zise Perico.

— O să-ţi înmoi coastele „otomobil“ leneş. Hai la sat. Şi începu să-l facă să simtă dismerdarea câtorva ciomege generoase. Când, la rîndul său, rămase deodată nemişcat, mut fără răsufflare. În faţa lui se ridica ţeava unui pistol, mînuită de o mână criminală.

— Apără-mă sfîntă fecioară, zise însfârşit Periquin, plin de spaimă.

— Ce vrei condamnatule? Dar... dacă nu mă 'nşel, eşti... Roque-Pulicutas?

— Sunt chiar el — zise sceleratul.

— Şi de cînd eşti hoţ?

— De azi dimineaţă.

— Bre, bre... şi ce vrei dela mine?

— Să-mi dai chiar acuma geanta — zise Roque arătînd pe cea care atârna de gâtul năucitului Periquin.

— Geanta asta, Roque, nu ţi-o dau. Mai bine omoară-mă pe loc. Geanta asta e pâinea copiilor mei; e vieţa mea cinstită. E mai mult chiar: e datoria mea. Viu n'am să ţi-o dau. Ia-o după ce mă vei omori.

— Nu te speria, Perico. Dă-mi geanta sau mai bine zis, dă-mi o singură scrisoare, aceia pe care o voi alege eu. Fiindcă nu sunt un hoţ, — mă crede; sunt nebun de gelozie, de durere, de mînie. Ascultă.

Şi pe nerăsuflete, cu fraze întretăiate, Roque îşi povesti ne-cazul. Iubea pe Ana Rosa, cea mai frumoasă fată din sat. Dar Ana Rosa nu-l băga în seamă. El aflase precis că fata primea de două ori pe lună scrisori din Havana şi voia să pună mîna pe una din acele epistole trădătoare, cari îi furau fericirea, pentru a cunoaşte pe norocosul rival, — fără 'ndoială, unul din numeroşii fii ai aceluşi ţinut ce se duc să facă avere în perla Antilelor.

— O scrisoare, o singură scrisoare, Periquin, ca să știu cine mi-e dușmanul. Eri a sosit vaporul poștal. O scrisoare și voi alerga acolo să mă lupt cu el pentru dragostea Anei Rosa. Dacă nu mi-o dai, te omor.

— Atunci, omoară-mă — zise hotărât Periquin. Voi muri cinstit. Datoria însă mai presus de toate!

Un uragan de mâine înroși figura lui Roque. Mâna crispată și înarmată tremura agitată de o înspăimântătoare furie. Periquin cu brațele încrucișate, nemișcat, aștepta sângerosul desnodământ. Și prin mintea lui, ca într'o proiecție cinematografică se perindară confuz diferite imagini: soția lui vrednică cu cei șase prichindei jucându-se în bătătura casei; mămliga aurie cât roata carului; oalele pântecoase și clondirile cu cidru. Insfârșit, ca o încoronare a atâtor vedenii, o scrisoare gigantică, neverosimilă, cu sigilii roșii, dar cari nu erau de ceară, ci de sânge — propriul său sânge — vărsat pentru împlinirea datoriei cari este mai mult decât viața.

Scurte clipe ce părură secole de agonie. Insfârșit, împușcătura răsună.

Nu se auzi nici'un strigăt. Paralizat de grozăvia proprie-i lui fapte, criminalul Roque deschise ochii mari și contemplă cu aviditate victima. Credea că o va vedea întinsă la pământ, nemișcată, scăldată în sânge. Dar nu. O văzu ca și mai înainte, călare, eroică, — cu brațele încrucișate pe piept și c'un surâs de beatitudine pe față. Și aruncând pistolul, Roque se prosternă în fața bravului Periquin, ce sta călare pe „otomobil“ și semănă mai mult cu o statuie decât cu o ființă umană.

— Nu sunt criminal după cum bănuiești. Oh! Sfântă Fecioară din Cavadogna! Grație, grație! Iartă-mă, Periquin! Sunt nebun sau mai bine zis am fost nebun. Adio! Mă duc acolo unde n'o să mă mai vadă nimeni. N'am vrut să omor! Și ridicându-se grăbit se îndreaptă cu pași mari dispărând în porumburile înalte.

Periquin își continuă drumul cu capul plecat grav. „Otomobilul“ lăsă un sbieret prelung, sonor, vibrant, — ca un imn adus vieții; ca un cântec de triumf.

Tradusă de D. STANESCU

POEM BARBAR CIOPLIT IN LEMN

Apusul lungea umbre în patul lui Procust, —
Nori vineți, albi și roșii, mergeau în hilocust
În jaru aprins de soare pe-un rug de dealuri vineți.

...
Iar Pan,
Bătrânul Pan,

Imormântându-se 'n Trecut,
 Trecu pe lângă crucea învingătorului temut.
 — Sărmane om! Sărman!
 Cu trup slăbit de ajunări
 Și pustiit de orice vrere și dorinți,
 În care-ai încuibat atâtea suferinți!
 Unde-i corpul tău cu formele-i divine
 Ce-l adorau în amfiteatre și 'n prerii?
 O! Unde-i chiotul plăcerii de-a trăi
 Și fericirea clipei fără mâine!
 Pustii sunt tufele de nimfe. Iară via
 Stă tristă, adormită'n paragini ruginite;
 Statuile zac sparte, amorfe, împetrite...

E moartă Poezia...

Sărmane om! Sărman!
 Cum ți-ai distrus ca un barbar
 Neprețuitul dar,
 Ce Zevs ți-a făurit — frumosul tău altar —
 — O! corpul tău
 În care-ai adorat un singur Zeu:
 „Eu”.
 Ți-ai fost tu singur Dumnezeu, —
 Și-ai decăzut.

Sărmane om! Sărman!
 Tu care dintr'o „cruce” ți-ai făurit un scop! Cluj
 Te las! Mă duc cadavrul să-mi îngrop...

Bătrânul Pan
 Trecând cu pași înceți
 Pe lângă crucea temutului Învingător,
 Dădu din cap ușor
 Și cu zâmbet plin de bătrâneți
 Dispăru în groapa apusului în flacări.

MARCEL OLINESCU

LĂUTARUL, BĂCANUL ȘI BANCHERUL

Erau orele patru după masă, când în băcănia dlui Vasile Vărtop din Calea Victoriei, încărcată cu tot felul de bunătăți acum în ajunul Crăciunului, intră un om oacheș, slab și îmbrăcat într'un palton vechi, c'o vioară în subsăoara stângă. Sfios, s'adresă celui mai tânăr vânzător:

— Dă-mi și mie *de-alea* de 20 de lei, — și cu mâna dreaptă arată o cutie pusă în ghiață, plină cu icre negre.

— Nu se poate decât de cel puțin 60 de lei, răspunse băia-tul, tare, fără să se sinchisească de acest client neserios, după părerea lui.

Băcanul de lângă cassă, auzind cele vorbite, spuse răstit:

— Dumneata nu vezi că *alea* sunt pentru boeri și sunt scumpe; altceva nu găsești să cumperi de 20 de lei? Ce te răpezi așa sus?!

— Apoi, dle, să vezi cum stă treaba — prinse a spune lău-tarul, cu ochii în jos. Mi-e femeia în altă stare și de eri nu mai am trai cu ea. Cine dracu i-a spus că *acelea* sunt bune pentru ușurarea durerilor, nu știu! Zău, mi-e frică de-o nenorocire și alergai într'un suflet cu aști 20 de lei să-i cumpăr icre negre, după cum îi cere inima, și de-aceea, vă rog, dați-mi cât de puține de 20 de lei; iar dacă nu se poate decât de 60, atunci las vioara asta zălog și mă răped până acasă cu icrele, și-apoi imediat fac rost de undeva și-aduc restul, și-mi iau instrumentul.

Băcanul, ca să scape de țigan, mai ales că servea o cooană, destul de roșită, cu niște struguri cu boabe mari și sticloase, zise către vânzătorul Marin:

— Dă-i dumnealui de 60 de lei icre negre; fă bon la cassă de 20 și pentru restul de 40, oprește-i vioara, — când îi aduce își ia rabla.

Intr'o clipă un pachetel fu strecurat în mâna țiganului și vioara rămase aruncată pe o cutie de halva în colțul tejghelii.

— D-le, s'o lași aci, că vin imediat s'o iau. E toată averea mea; o am dela bunicu-meu, — stăruie țiganul.

— Se cunoaște! a fost și-a lui moș Adam odată, — răspunse Marin în batjocură.

Tiganul dete cei 20 de lei la cassă și eși grăbit.

Nu trecură nici zece minute și intră în băcănie un domn înalt, îmbrăcat elegant, cu monoclu și cu mânerul la baston de argint încrustat cu aur. Aruncă în toată prăvălia o privire iscoditoare, căutând par'că ceva de preț și se opri în fața rafturilor cu băuturi. Dl Vârtop și fu înaintea lui cu Marin.

— Cu ce putem servi pe dl? De toate avem: vinurile cele mai vechi și fine; șampania cea mai spumoasă.

Dl însă nu se zorea. Se mai plimbă odată în lungul rafturilor urmat de băcan.

— Să-mi dai două sticle de *Mott* și una de *Porto*, deși cred că vinul acesta nu e veritabil.

— Garantat, mă rog, pe onoarca mea!

— Bine, spuse liniștit elegantul client, și mișcându-se mai înainte zări vioara pe colțul tejghelei. O atinse cu degetul lui fin pe o coardă și bruce fu atent la sunetul strunei. Băcanul nu-l pierdea din ochi:

— Cu ce mai putem servi pe dl? Avem iere negre, proaspete; strugurii cei mai buni și..

— Dar, d-stră, în băcănie vindeți și vicare? îi tăie scurt vorba dl, cam în glumă.

— A lăsat'o un lăutar pentru niște marfă luată.

— Dacă sunt buni strugurii, un *Killo*, — porunci dl.

— Cei mai buni și fini, — Marine, un *Killo* de struguri fini, pentru Dl. Și adresându-se iar acestui boer:

— Niște *Batock* bun, proaspăt, nu doriți?

Dl nu-l mai asculta. Cercetă fără grabă, din nou, rafturile. Trecu iar pe lângă vioară și atinse iarăși o coardă cu degetul. Acum fu și mai atent. O luă în mâna stângă și cu degetul cel mare dela mâna dreaptă, trase de sus în jos pe lângă căluș, așa în surdină. Se uită cu mai multă atenție la ea; o întoarse pe toate părțile și-apoi o puse încet la loc.

— Și-o jumătate *Killo* de mușchi de porc, afumat, din cel proaspăt și mai tânăr.

— De purcel, mă rog, azi a venit dela fum. Băcanul urmărea cu băgare de seamă pe acest client curios.

— ... Și spui că vioara e a unui lăutar? adause după o pauză.

HYPERION

— Da. A venit și s'a rugat să-i dau ceva din băcănie și cum nu avea bani a lăsat'o aci până îi va aduce.

— Dl luă din nou vioara și îndreptându-și mai bine monoclul, se apropie de ușe, mai la lumină; o examinează cu atenție încordată și vorbește:

— Imi plac vechiturile astea. Sunt pasiunea mea. Mai am acasă vre'o șapte-opt. Ași lua'o și pe aceasta, dar dacă nu e cel cari a lăsat'o!... și cu indiferență o puse la locul ei pe teșghea. Mai comandă:

— O sticlută, cam de-un sfert de litru, de *Rom* bun.

— Imediat. Marine, o sticlută de *Rom-Jamaica*.

Și dl, arătând vioara cu vârful bastonului:

— Uite, îți dau o mie de lei pe ea și dumneata te 'nțelegi cu lăutarul când o veni.

— Bani sunt buni, dle, vă rog, dar dacă nu e a mea, îmi găsesse beleaua cu țăganu. Nu pot să fac nimic.

— Dl se mai învârti odată pe lângă capul teșghelii unde sta aruncată vioara; o luă iar în mâna stângă și cu dosul degetelor dela mâna dreaptă, o lovi pe dos. Un sunet spart se auzi urmat de acel al coardelor.

— Ști ce? Uite 5000 de lei și acum cred că te vei împăca mai ușor cu stăpânul ei.

Băcanul uitase clienții ce veneau și intrau, și-acum îl interesa dorința acestui elegant domn. Iși frecă mâinile și nu știa ce să creadă.

— Nu pot, dle, cine știe ce fel de om o fi lăutarul! Cu țăganii ăștia greu se poate omul înțelege. Să mai am de lucru și cu cioroiu ăsta.

— Dta, te pricepi în afaceri. Te învoești mai ușor cu el. Uite 10.000 de lei.

Băcanului i-se roșise fața, și deodată, desmetecit, prinse curaj și zise răspicat, cu dezinteresare prefăcută:

— Nu se poate, dle, de unde știu eu ce valoare are lucrul omului și pe urmă să-i plătesc îndoit!

— Ascultă, primește douăzeci de mii de lei?!

— Nu pot. Nu e a mea, — n'am ce face!

— Nici 30.000 de mii?

— Nu pot.

— Dle, îți dau 50.000.

— Dacă nu e a mea, tot degeaba, — n'am ce face!

— Ascultă, dle, văd că nu poți să-mi dai vioara. Eu dau pe vioară *una sută mii lei*. Îți pot lăsa și acout. Acum mă grăbesc — și se uită la cias — să merg cu mașina la ministrul Cantacuzino, să-mi iau soția; trec repede pe la Banca mea „Agrarul”, unde am o Adunare și în cel mult o oră, sunt înapoi. D-ta, dacă vine lăutarul, ia vioara pentru mine. Imi place și vreau s'o am în colecția mea. Fă-mi, te rog, socoteala și dă-mi pachetul.

Băcanul uitase de tot ce era în jurul lui. I-se părea că se învârtește pământul cu el. Dete bonul de cassă bancherului; acesta plăti 1952 de lei; salută, și liniștit eși pe ușe și se urcă în mașină, spunând încă odată:

— Intr'o oră, cel mult, sunt înapoi.

Băcanul rămase ca trăznit. Era complet zăpăcit. La ce se gândia, nu-și mai da seamă. În acest timp intră lăutarul, sgribulit și cu 40 de lei în mână; se îndreptă spre vioară.

— Am adus banii, dle.

— Ascultă, cum te chiamă pe dta?

— Mitrică, — să trăiți — și baragladina părea supus ca o ordonanță în fața unui general.

— Mitrică, băiatule, cum îi mai e femeii tale?

— Ii e mai bine. Cum luă blestemățile *alea* de icre, par'că îi sburară toate junghiurile.

— Câți copii ai, Mitrică?

— Șase, dle, și ăstălalt e gata!

— Mă, Mitrică, neică, am și eu un copilaș cam de 10 anișori...

— Să-ți trăiască, coconașule!

— ... și m'a rugat aseară să-i cumpăr o vioară. Dar, frate-meu, tu vezi ce este acum, în ajunul Crăciunului, pe capul meu? Nu pot să las clientii și să merg la un magazin să-i cumpăr. Mă gândii să-ți dau ceva pe-ata și să mi-o dai pentru băiatul meu. Uite, 500 lei pe ea. Rămân ș'ai 40 tot ai tăi. Iai și zi bogdaprosti și mergi sănătos.

— Nu glumi cu mine, boerule, c'o am dela bunicu-meu; cu ea mai câștig și eu o bucată de pâine.

— Mă, Mitrică, nu fi mă băete, prost. Nu da cu piciorul norocului. Uite o mie de lei, neschimbată, pe rabla aia de țiteră. Și băcanul lovi cam nervos c'un pachetel în vioară.

— Ce țiteră, boerule! E vioară tare bună, bătrânească și n'o dau nici pe oricâte mii, dar pe una. Țin la ea ca la copii mei.

— Ascultă, Mitrică, nu te 'ncăpățina, că nu te mai întâlnești cu chilipirul ăsta chiar de-ai mai trăi o sută de ani. Uite, 5000 de lei, — și băcanul scoase dintr'un buzunar hârtiile și le trecu pe la nasul țiganului, grăbit, să nu dea bancherul peste ei în tocmală.

— N'o dau, boerule, zise serios și fără să fie mirat de atâția bani, lăutarul. Puse cei 40 de lei pe tejghea și își luă vioara în subsâoară.

— Mă, Mitrică, — dă'o dracului de treabă, că prost nu ești, — ești lăutar desghețat; Uite 10.000 de lei pe ea. Ce dracu mai vrei?

— N'o dau, boerule. Asta e averea mea, — o am dela bu-nicu-meu.

Băcanului îi veni să turbeze și poruncitor, adăogă:

— Nici 20.000 de mii nu ei?

— Nici.

— Nici treizeci?

Țiganul dădu din cap că nu și se 'ndreptă spre ușe.

— Inc'o vorbă, Mitrică, — și poți pleca. *Cinzeci de mii*, ei ori nu?

— De! boerule, să-i iau, ce să fac. Dar rău îmi pare de ea. Par'că mă despart de-un copil drag.

Băcanul luă pe Mitrică de mână și intră cu el într'o cămăruță întunecoasă din fundul băcăniei; aprinse un bec mic și din cassa de bani îi numără lăutarului 50.000 lei. Mitrică luă pachetul de hârtii; se uită la ele o clipă și fără să-le mai numere, le băgă în buzunar, iar din subsâoară lăsă vioara pe birou. Băcanul îi întinse grăbit mâna:

— Mergi sănătos, Mitrică, — și dă turtă zilei de azi.

Țiganul eși liniștit pe ușe și ajuns în stradă, iuți pașii.

*

Când trase obloanele seara, dl Vasile Vârtop, palid ca un mort, spuse cu glasul slăbit, oftând:

— Marine, adu-mi o trăsură. Tremur ca varga. Cum dracu făcui eu una ca asta?..

ÎNSENINARE

Prin nori de plumb a tresărit lumina!
A tresărit de plânsu-mi stins în noapte
În căutarea roadelor mai coapte.
Ca să-mi gătesc cu ele'n viață cina.

În zori iscoada morții a plâns în șoapte,
Văzând că plânsul a'necat sulfina,
Subt care s'ascundea de ochii-mi mina
Cu zăcământul roadelor rășcoapte.

Setos... cu buza arsă de durere,
M'am închinat în fața râvnei grele,
Strângând în pumni un rai întreg de stele.

Ca un făcut nevolnica tăcere
S'a spart cu șgomot; razele de soare
Mi-au deșteptat în ochi înseninare!

NICOLAE GRAUR

HOINARUL

Mă poartă cugetul prin zări,
Pribeag mereu colind pe mări, —
Mă 'nalț spre soarele ceresc,
Cu luna noaptea mă 'ndrăgesc;
Astămpăr n'am, — e în zadar!
Mie dragă viața de hoinar.

Când stau la masa mea cu vin
Subt al cerului senin,
Frământ pământul subt picioare, —
Sunt omul slab, sunt omul tare;
Astămpăr n'am, — e în zadar!
Eu toată vremea sunt hoinar.

Pierdut pe străzi sau prin taverne,
Vieți cu vieți, — toate le cerne
Creerul meu, puterea mea, —
Dați-mi fata cea mai rea;
Astămpăr n'am, — e în zadar!
Imi place viața de hoinar.

Pe drumuri sunt de multe ori,
Dorm în revărsat de zori; —
În mine sângele-i de foc,
Eu știu să cânt și știu să joc;
Astămpăr n'am, — e în zadar!
Cât voi trăi voi fi hoinar.

ALEXANDRU ILEA

O ALTĂ DOLY

Timpul își picură clipele în haos.

Apar din noapte aceleași zile cu aceleași griji mărunte ce ne lasă pe față o cută adâncă și ne aruncă prin firele de păr câte unul alb; ne strecoară în suflet nostalgia trecutului, — și pe urmă se pierd în întunec. Aceiași oameni apar la colț de stradă — pentru a apărea de mii de ori în tot atâtea mii de zile, cu aceleași necazuri, cu aceiași ochi.. și încet se pierd în necunoscut, duși de o imperioasă dorință — de miteori bolnavă.

Doly apăru la colțul străzii, zâmbitoare. E tot ea cea veche. Cu zâmbetul pe buze; cu tinerețea în suflet, — se lasă pradă micilor preocupări zilnice. La cursuri nu dă nici o atenție nimănui. Ascultă explicarea profesorului și pe urmă pleacă grăbită spre casă.

Timpul trece omorît de viață.

Doly se schimbă. Zâmbetul ei devine mai călduros; ochii mai cercețatori. Din Doly cea veche se naște una nouă: O Doly mai miloasă și mai tristă. — De ce e mai frumoasă Doly?... Se întrebau cei ce o cunoșteau. — Fiindcă iubește.

Răspunsul acesta era pe buzele fiecăruia, dar nimeni nu-l pronunța.

Da, Doly iubea. Din umbra misterelor a poposit la capul ei o ființă care a desmerdat'o în vis. I-a strecurat în suflet o neliniște și-a făcut'o să se uite mai des în oglindă.

Când provincia te aruncă din meschinele-i prejudecăți într'un oraș mai mare, fatalmente cazii pradă necunoscutului.

Orașul te atrage, te chiamă. E o chemare himerică în noaptea fără lumină a patimei. Ariana apare cu mii de fețe, subt mii de forme și încadrează în sufletul nopții, zâmbete meschine.

Orașul îți croește un suflet nou. Buzelor le dă culoare și gândurilor o dulce melancolie. În sânge îți picură otrava senzațiilor nocturne. Ești veșnic aceeași și când te cauți în oglinda parcă te-ai schimbat de mii de ori.

Noaptea o dorești. Iubirea îți dă senzații noi; viața se schimbă. Când l-a cunoscut pe Paul, cu gesturile lui curioase, a crezut că se definește deplin prin el, în aspirațiile ei interioare.

Viața se scurgea veselă ca o apă de munte spre neantul mărilor.

El venea acasă totdeauna cu aceleași vorbe:

— Ariana, te doresc.

Ea nu spunea nimic la această numire pe care n'o înțelegea, dar înțelegea dorința lui.

Într'o zi venind dela cursuri văzu în vitrina unei librării o carte ce purta titlul ARIANA. Curioasă pe acest titlu, pe care îl credea numai al ei, cumpără cartea.

Citind'o, din paginile acestea a eșit ea goală cu sufletul trist, — cineva parcă i-a adus un craniu și i-a spus:

— Acesta e sufletul tău..

Doly a poposit odată lângă sufletul lui și lacrimi au început să-i curgă pe față.

*

Primăvara a eșit din iarna îmbrăcată într'o mantie de aur. Examenelē au trecut și Paul urma să plece ca iubitul Arianei.

L-a însoțit la gară. Și-au luat rămas bun la plecarea trenului... dar ea a rămas ca o sdreanță de care s'a folosit cineva și acum o aruncă.

Trenul se duce spre alte orașe și Doly rămâne singură.

— Oare Ariana a plecat cu el? — se întrebă ea...

Umbrele serii se lasă încet.

Craniul de mort îi zâmbește din toate părțile Trecutul o mână hipnotic spre nenorocire. Farurile acceleratului ce sosește, o cheamă...

Dans halucinat de măști răsândē îi asediază privirea.

Sufletul ei poposește la marginea prăpăstiei.

A căzut,

Sângele țâșnește plin de viață aducând un semn de protestare.

Trenul oprește, lumea circulă și un trup e zdrobit sub roți.

Liniștea morții colorează fețele mulțimii.

Doly și cu Ariana s'au despărțit, s'au poate s'au întâlnit și au format una singură — nedespărțită.

AUGUSTIN TĂTARU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ȘTII TU SĂ RĂZI?

Vrei să știi ultimul cuvânt al vieții?
Iată-l: fii vesel!

Goethe

Știi tu să râzi?

Să râzi de-un fleac?

Să râzi, și'n veac

Te-aș îndrăgi de-ai ști să râzi!

Să râzi mereu,

Să râd și eu:

Atunci om râde amândoi

Și-or râde frunzele cu noi!

G. RETEZEANU

CELE 12 SENTINȚE ALE VIEȚII DE GOETHE

INTERPRETATE DE Dr. LUDOVIC ECKHARDT

Viața este o enigmă; viața este însă în același timp o continuă încercare de a deslega această enigmă. Cum cei mai erudiți și mai pioși bărbați au meditat asupra ei și părerile lor le-au depus, când în tratate voluminoase, când în stihuri volante, s'ar crede că noi de mult ar fi trebuit să pricepem viața în cea mai adâncă a ei semnificație, și totuși nu e așa. Noi nu înțelegem înțelepciunea părinților noștri, dacă am auzit-o numai și n'am experimentat-o; noi desconsiderăm glasul istoriei. De aceea trebuie s'o luăm dela capăt, s'o experimentăm din nou. Fiindcă refuzăm soluțiunile găsite, viața ni se prezintă iarăși ca enigmă. Care gânditor s'ar sustrage — fiind provocat — să-și exercite sagacitatea pentru soluționarea ei? Marele poet și gânditor, care în tragedia universală „Faust” a înfățișat enigma vieții într'o formă dramatică, spune:

„In fine la ce să năzuim?
Să cunoaștem lumea, să n'o disprețuim”.

În acest singur șir se cuprinde mult, — ba poate tot. Prea adeseori întâlnim oameni cari cunosc lumea, dar o disprețuiesc. În opoziție cu aceștia stă tinerimea idealistă ce simte vecinic tinerește, — iubeste lumea, dar nu o cunoaște. Oare putem noi să cunoaștem și să iubim în același timp lumea? Mulți vor zice: nu; însă fiecare va recunoaște, că în adevăr acela ar fi aievea înțelept și fericit, care ar putea face și una și alta. Viața este o școală grea. Fiecare cunoștință câștigată ne costă un vis frumos al tinereții; fiecare experiență nouă o plătim cu un ideal distrus. Să ne uităm la junele și la juna care pășese în viață. Cât de sublim le bate inima; cât de sincer admiră ei tot ce e înalt; cum se revoltă întreg sufletul lor contra egoismului, a trădării și a josniciei. Amândoi își visează săracă, îngusta, obscura vale a realității viitoare ca un eden măreț și strălucit și nădăjduesc o vreme fericită, nebănuind că ei tocmai acum trec prin cea mai frumoasă epocă a vieții lor.

O, dar vor fi desamăgiți! Tânăra pășește dintr'o lume de visuri într'o realitate rece, pe care nu o cunoaște și care — deși adeseori nu înadins — îi jignește crud inima delicată. Junele vrea să formeze lumea

după ideea ce-l însufletește, simțind că el poartă în sine entuziasmul pentru adevăr. De mii de ziduri și porți de fier are să dea cu capul. El își spintecă haina dela piept și-și oferă viața ca jertfă; căci suprema lui fericire este să moară ca martir al ideii sale, — dar lumea râde, ea nu-i voiește jertfa. Sau — acelaș june ar vrea să-și mărturisească întreg sentimentul său cald și plin; să prezinte lumii iubite cel mai tainic ungher al sufletului său; să dăruiască tuturor încrederea sa, — pe toți să-i îmbrățișeze cu egală dragoste frățească. Dar lumea îl respinge, ea deloc nu-i vrea îmbrățișarea; refuză dragostea frățească; ea se mulțumește și numai cu aparența, cu complezența. Inima tânără se retrage, însă vulnerată, însângerată. Astfel tânărul învață a cunoaște lumea. El devine bărbat, poate cândva râde chiar de visurile sale de odinioară, — însă el prea adeseori nu mai respectă lumea. Și totuș Goethe pretinde dela noi să cunoaștem lumea și să nu o disprețuim:

*„Vrând să fi prețuit
Prețuiește lumea neprecupețit”.*

Tu nu poți să te prețuiești pe tine și în acelaș timp să disprețuiești lumea. Doară tu nu ești decât o parte din lume. Defăimând lumea, te defăimi pe tine. Să ascultăm înțelepciunea cuprinsă în cuvântul:

*„Cununa prea lesne o împletim,
Dar capul de ea vrednic cu greu îl găsim”.*

Aceasta să îmbărbăteze tinerimea. E ușor a împleti o cunună, cu care vrem să ne împodobim și să încununăm pe erou, dacă îl vom întâlni vr'odată în viață; dar e greu să aflăm pe eroul care să merite cununa. Cununa lesne se vestejește și se scutură, noi o umezim cu lacrimi, ba o ducem cu noi în groapă, fără să fi găsit pe erou. E mai ușor să-ți creezi un ideal, decât să-l găsești în realitate. Drept aceea o împăcare cu lumea s'ar putea face mai curând prin a lua idealurile noastre drept normă. Amărăciunea dela început se potolește, ba chiar devine veselă. Căutând în eul nostru propriu, noi recunoaștem că omul este mai mult slab decât răutăcios, — vrednic mai mult de compătimire, decât de batjocură. Fără îndoială mai pot veni momente, în care noi să fugim de oameni, însă numai pentru ca, iertând, îndată să ne reîntoarcem din singurătate, cu o judecată mai blândă.

*„Pe altă cale umblă fiecare;
Păianjini și fac prin văzduh cărare”.*

Este adevărat că aceeaș chemare s'a lansat pentru toți oamenii, dar s'a și deschis pentru fiecare altă cale. Nu toți umblă pe șes; păianjenul apucă alte căi, pe cari melcul le găsește fanatice. Mergi hotărât și pacinic pe calea ta. Intoarce buna-ți conștiință ca un scut de diamant contra tuturor ofenselor și urmăreșteți ținta, pentru că tu ai recunoscut-o de bună. Dar să nu te aștepti la recompensă dinafară, — caut-o în tine. Dacă tu nu te poți bucura în liniște de acțiunea ta; dacă tu întâi speri ca alții să-ți recunoască silințele și să-ți aprecieze meritele, atunci tu ești aievea nefericit; căci lumea este crutătoare cu lauda ei, o pipernicește, o schimbă mai bucuos în blam. Dar

*„Lasă pisma, răutatea să se mistuie pe sine,
Ele totuș nu te pot lipsi de bine;
Soarele din veci cât strălucește
Atâta numai încălzește”.*

HYPERION

Răul se neagă, se consumă în fine pe sine! În aceasta îi constă neputința; binele lucrează, trăește și iubește: Aici îi stă puterea și biruința asupra răului. Precum soarele lucește, luminează și încălzește, așa și efectul binelui în afară este ca o încălzire, adeseori mai mare decum crezi, pentrucă el este tăcut. Ura dispore ca și noaptea — fără urmă; din contră, iubirea se înalță în mii de mii de raze atotpătrunzătoare. Ea se înalță tot mai sus spre cer; cât de departe strălucește ea până acolo și încălzește.

Dacă ne dăm seama, câte-ori înțelegem rău pe alții, ba câte-ori nu suntem în clar nici cu noi înșine, apoi iertăm și lumii, când ea răstălmăcește pașii noștri și nu ține seamă de voința noastră. Cum se face asta? Numai așa, că noi și alții nu pricepem pe om pe de-a'ntregul ca după aceea să ne orientăm, ci îl judecăm după trăsături singuraticie, după puține cuvinte, rupte din conex. Zăbovim la erorile lui, fără a ținea seamă de calitățile lui eminente. Suntem ușurateci în examinare și pripiti la reprobare. Dacă tu însuți faci așa, apoi iartă când alții adeseori interpretează fals intențiunile tale cele mai bune...

*„Isprăvește-ți lucrurile tale cum se cuvine,
Celelalte urmează dela sine”.*

Poartă, pentru ca să fii purtat! — Dar dacă dai de un necaz, ce amenință să dărâme toate bunele tale intenții, atunci ia seama la următoarele cuvinte:

*„In fine, dacă'n lume-ți merge rău,
Fă ce vrei dar nu crede că-i dreptul tău”.*

Să nu-ți închipui cumva că ți-se face nedreptate. Pronia lui Dumnezeu este dreaptă și omul totdeauna este în vină și nedreptate. Deci nimic nu este mai de nesuferit decât acela, care în necazul său se ceartă cu Dumnezeu și strigă: „Prin ce m'am făcut eu vrednic de aceasta?” Nimic nu este mai nemerit pentru om decât a fi independent de soartea sa. Numai necazul te face neatrănător și de sine stătător. El te lovește, dar aceste lovituri te inobilează, precum inobileau loviturile cavalești. Suferințele mari dau oameni mari; suferința sau îi face mari sau aduce la maturitate sâmburele adormit, sau le oferă materie pentru idei și fapte mari. Mult mai insuportabilă decât suferința, este fericirea.

*„Toate'n lume se pot răbda,
Inșă un șir de zile senine, ba!”*

Nimănui nu-i este ușor să fie neîntrerupt fericit. Fericirea sau norocul ne lăncezește, ne slăbește, ne leagă de patul desfrânării, ne aduce decădere morală, ne cutropește moralicește. De obicei omul poartă nefericirea mai cu demnitate decât fericirea. Deci mulțumește lui Dumnezeu pentru toată lovitura care te întărește ca o baie de oțel, fără a te nimici, cum poate ai crezut în primul moment de mâhnire.

*„Lasă grija, fii pe pace;
Toate bine se vor face;
Chiar cerul de s'ar dărâma,
O ciocărlie totuș se va înălța”.*

Dacă pădurea și câmpia pier în verdeața lor, rădăcina totuș rămâne ca germene al noii vieți. Dacă pământul se prăbușește, un atom se păstrează din care totul se reconstruiește. Dacă cerul se dărâmă, dintre

toate ciocârlile, câte cântă într'insul, totuș scapă vreuna, care își regăsește templul pentru cântările sale. Și oare Spiritul cel atot-știutor, care apără firul de iarbă și atomul de pământ și ciocârliă — nu te va apăra și pe tine. în pieire? El zidește și la El năzuiește!

*„Cea mai frumoasă pace o dobândim,
Când liberi norocul ni-l făurim”.*

Pacea cea mai frumoasă este cea internă, cu noi înșine, bazată pe pacea cu Dumnezeu, însoțită de pacea cu oamenii.

*„Dacă pentru bine ai primit răsplată?”
„Săgeata-mi sbură frumos împănată,
Cerul întreg deschis îi stă,
Ea sigur a și lovit undevă”.*

Menirea noastră este: să lucrăm; rezultatul stă în mâna lui Dumnezeu. Ferice de noi, dacă am lucrat cu cea mai bună intențiune, dacă am împrăștiat sămânța și dacă putem spera ca totuș un locșor să prospereze. Fără a ne descuraja, pentrucă nu vedem îndată rezultatul și nu putem indica punctul, unde săgeata a lovit, noi să pășim din nou la faptă. Rezultatul, deși nevăzut — cele mai dinlăuntru doară nu se văd — nu va lipsi; căci misiunea noastră nu este fără scop. În orice clipă de desperare însă vom zice cu Goethe:

*„E foarte simplu, dela ce atârnă totul?
Tată, dispune, fără să simtă argatul Tău drag!
Incoace și 'ncolo flutură-un steag,
Unde vă duce vântul, știe pilotul!”*

Adevăratul cârmuitor dela care atârnă tot, este Providența, care nevăzută poartă toate ființele, fără ca ele să simtă. Noi toți stăm sub această cârmuire, care duce la ordine armonică forțele ce lucrează unele printre altele. Steagurile fâlfăie vesel și liber în nava vieții, aerul își face jocul în cuprins, dar pilotul știe unde duce vântul.

În marina engleză prin fiecare funie se trage câte un fir roșu, ca semn, că nava aparține coroanei; așa și prin viața fiecărui om merge câte o idee, asemenea unui fir roșu, ca semn, că noi aparținem „Pilotului”.

Pe firul acesta roșu vom înșiră perlele de idei, pe care marele gânditor și poet le-a spus. Noi vrem să cunoaștem lumea și să o iubim; să-i recunoaștem valoarea, deși pentru multe cununi nu găsim nici un erou; să lăsăm pe tot insul, să-și urmeze calea sa; să împlinim cu credință menirea noastră și rezultatul să-l punem în mâna unei ființe superioare; să trecem prin suferință ca printr'o școală, fără tânguire. Presimțind pe Dumnezeu, vom simți în noi pace, către oameni dragoste; în fine: atât pe marea lină, cât și în furtună teribilă, chiar în naufragiu, rătăcind, fără panze și busolă, ne vom încrede pilotului, de care Goethe spune: „Pilotul știe, unde ne duce vântul”.

Traducere de IOAN BENA

BADINAJ

Notele fundamentale:
Do, mi, sol.
Eros mi-a trimis în cale
Ieri un sol.

„Inșă eu nu vreau în viață
„Cinema
„Cu artiști frumoși de ghia ă
„Ca Djalma.

Melancolic ca o seară
Și senin
Cu un glas ca de vioară
Cristalir.

„Vreau să-mi rădă primăvara
„În obraz,
„S'ascult versul și chitara
„În extaz !“

Pe a sufletului filă
El a scris
Prima pagină subtilă
Ca de vis.

Dar, vai ! vremea cu truverii
A trecut...
Armonia primăverii
A tăcut...

Dar răsând în altă gamă :
— Fa diez —
I-am răspuns : — „Amor ! Mi-e teamă.
„Nu te crez !“

Peste vărfuri iarna vine...
Jos la noi,
Picură în lacrimi fine
Stropi de plo...
... ..

„Căci aceste rezonanțe'n
„Fa minor,
„Apar azi în multe stanțe'n
„Film sonor.

Do, mi, sol...
Mi-a trimis amorul sol
Și-am răspuns în fa diez :
— „Nu mai crez !“

MARTA D. RĂDULESCU

RÂNDURI PENTRU ZIZI

Flori de tuci svârlite 'n sară,
cărări albe pân'la scară,
vals haotic de lumini
și pași luți de arlechini ;

Revărsări catifelate
peste unde 'ndepărtate,
față blondă pe sprânceană,
mândră ca o Consânzeană ;

Stele frânte'n drum de gând,
arbori sgribuliți plângând,
vraja prinsă 'n vârf de gard
și clădiri date cu fard ;

Călător pe-un drum uitat,
fir de basm neterminat,
glas ascuns fără ecou
și frântură de vis nou...

ION TH. ILEA

DAVID URSU

De când a scăpat din temnița din Vaț, i-a mers destul de bine omului, măcar că-l blestemase mult timp mama și surorile mortului ucis, — toate acestea însă nu-l ajunseră. David s'a întors acasă sănătos și voinic după cum plecase.

Zadarnic a căutat să se însoare că nu s'a mai putut, în urma celor întâmplate în acea toamnă bogată. A umblat el și prin satele din jurul Șopterului să-și găsească o fată de potriva lui — ar fi luat'o oricât ar fi fost de săracă, numai cuninte să fi fost — dar nu l'a voit nimeni. Fapta rea e știută și scoasă mereu la iveală de toți, decât fapta bună. Că David Ursu era cel mai harnic și chivernisit om din satul lui și că ce săvârșise el fusese numai o întâmplare, asta nimeni nu voia s'o recunoască. David era acum un ucigaș. Dacă la horă și'n șezătorile din lungile seri de iarnă mai era primit, se datora faptului că era un bun jucăuș, tăcut și cu vorba dulce. Incolo, tot omul iadului a rămas. Ba mai era bănuțit că umblă cu el și necuratul. Toate acestea l'au făcut pe David să rămână burlac.

Simțindu-se nevinovat, David nu s'a descurajat. Avea aceeași veselie și același dor de muncă. În fața celor din jurul lui n'a mai căutat să se desvinovățească — era în zadar — după cum n'a căutat să se desvinovățească nici în fața judecătorilor când l-au condamnat la trei ani temniță grea. Ar fi putut pune un avocat — avea și cu ce-l plăti — dar n'a făcut'o, — în sufletul lui era convins că ce ți-e dat, trebuie să ispășești. Și judecătorii când l'au condamnat au văzut că în fața lor nu e un criminal de rând și de aceea l'au osândit numai trei ani.

În temniță a plâns, a avut păreri de rău, iar ca să mai uite neazurile a învățat cismăria pentru a mai alunga timpul ce se scurgea așa de încet între zidurile temniței. A învățat și ceva carte ca să poată citi din Visul maicii Domnului, în care credea și se ruga. În timpul rugăciunii îi venea mereu în minte viața lui atât de dureroasă și cu acea urăta întâmplare.

Rămas orfan de mic copil, crescuse pela ușile altora ca servitor și era bine primit căci muncea, tăcea și isprăvea tot ce începea așa cum i se cerea. Cu toate acestea a crescut mare ca un stejar în mijlocul unei păduri, natura par'că vedea suferința lui și-l ajuta. La vârsta de 17 ani era cel mai tare fecior din sat și la trântă nimeni nu se încumeta cu el. Numai Pașcu lui Zevedei dintre Fântâni se lăuda că el odată o să doboare pe David. Pașcu era sperietoarea satului în rele și blestemății și era mai bine să-l ocolești decât să te oprești la vorba lui. Cărcotaș și hoț, speriasa spre a jandarmii din Comună. Pe David îl căuta mereu ca să-l bată odată spre a nu se mai îndoi nimeni de puterea lui. Și l'ntâlnit în toamna aceea bogată 'n rod și'n voie bună.

Erau la cărciuma satului mai toți oamenii înstăriți, în acea Duminică de pomină. Beau, vorbeau toți odată și zarva și fumul de tutun pătrundea afară din cărciumă pe ușa deschisă. La o masă Pașcu bea și vorbea mai tare ca toți. Oamenii își pipăiau bricegele la brău și țineau

băta mereu în mână, gata pentru orice atac, — când trece pragul, spătos și voinic, David Ursu. Dete bună ziua și se uită să vadă nu e un colț de masă și pentru el. Pașcu cum îl văzu, rânjind se îndreptă spre el și'n glumă îl atinse pe David pe umăr, însă destul de tare. David simți cum i-se urcă sângele în obraz. Se făcu că nu-l bagă în seamă. Dar Pașcu îl și apucă de-o mână.

— Bine că ne vedem, Ursule. E vremea. Ce zici? O trântă nu-i nemerită?

Camenii văzând cum stau lucrurile se strecurară unul câte unul afară. Erau nerăbdători să vadă cum se va desfășura această întâlnire.

— Oare nu și-a găsit și Pașcu omul, se 'ntrebau cei de afară?

— Ar fi bine să-l pună la respect pe ticălosul ăsta, răspunse un unghiaș.

În acest timp Pașcu și cuprinsese pieptul lui David. Acesta văzându-se așa de repede înfășcat, se increcăna bine pe amândouă picioarele; cuprinsese bine de mijloc pe Pașcu; îl ridică puțin în sus și c'o forță ce nici nu bănuia c'o are, îl lovi de pragul căreiușii așa de tare, că-i crăpă feasta. Un răcnet și-un sughiț prelung, fu ultima licărire de viață a lui Pașcu.

Ce a urmat se știe: arestarea și condamnarea la trei ani temniță grea în Vaț. Trei ani în pușcărie, tocmai anii ce trebuia să-i facă Ursu în cătănie, căci chiar în toamna aceea trebuia să meargă David la oaste. L-a făcut în temniță. Pentru mintea lui, tot cam una era.

Când s'a întors din temniță, s'a spovedit părintelui Cosma, care-l cunoștea de mic copil. A ținut posturile și a dus undelemn la biserică și lumânări, după spusa preotului. S'a pus pe muncă și fiind vrednic și tăcut și-a făcut stare bunicică. Are casă și masă. Toți îi dau pace că-l știu om de omenie, iar el dă bună ziua cu aceeaș voie bună ca mai înainte, și la copii.

Dăunăzi l'am întâlnit mergând cu coasa spre holde. De departe mi-a dat binețe. L'am oprit și l'am întrebat, ce mai face?

— Iacă muncese mereu, domnișorule, ce să fac? Ași munci și mai mult dar am îmbătrânit. Și-un oftat sec i-se prelinsese din piept.

— Dar ai avere destul de bună, moș Ursule, cui ai de gând s'o lași de mereu o chivernisești?

— Avere să fie că e ușor de lăsat cuiva. Jumătate o las sfintei Biserici, iar ce rămâne — după puțină ezitare și sfială — bitangului — copil din flori — a lui Pașcu. Așa mie 'n gând.

V. REU

CONCERT SIMFONIC DE MUZICĂ MODERNA

SUB CONDUCEREA D-LUI
GEORGE SIMONIS

Concertul simfonic din ziua de 21 Martie a. c. ni-a prezentat, în primă audiție, parte din lucrările d-lui George Simonis, compozitor și profesor la Academia de muzică din Cluj, — elev al marelui dispărut Vincent d'Indy.

S'a executat cu această ocazie: „*Preludiul*”, „*Simfonia I*”, „*Poem*” pentru violină și orchestră, un „*Andante simfonic*”, „*un Impromptu*” pentru piano solo și în sfârșit, poemul dramatic „*Rhuthmos*” pentru orchestră, soli și cor.

Mărturisim că, pentru publicul clujan, opera maestrului Simonis a fost o revelație.

Deși, „Radio-București” transmisese în câteva rânduri unele din lucrările menționate, totuși, fie din cauza deselor manifestări ale imperfecțiunii aparatelor, fie din cauza caracterului de sunet mecanizat al acestor transmisiuni, nu le-am putut urmări.

Concertul simfonic însă ni le-a descoperit.

D-l G. Simonis face parte dintre acei muzicieni de rară apariție, cari și-au consacrat întreaga activitate unui ideal ce le-a încălzit concepția artistică.

Liniște, extaz, nobilă resemnare, sunt stări din cari s'a născut concepția sa artistică.

O filosofie, o morală au creat ideea muzicală a dăruitului compozitor și ea se poate urmări dealungul tuturor pieselor sale.

Fraza muzicală a d-lui George Simonis nu este prilej de virtuozitate componistică, de rebusuri de armonie și contrapunct savant rezolvate. Ea exprimă această gândire a maestrului, filosofia, morala lui.

Astfel fiind, fraza d-lui Simonis nu este decât ușor poetică — atât cât trebuie ca să nu obosiască — și profund filosofică. De aci, sinceritatea ei.

Temele acestui compozitor sunt expresive, nobile, cu conținut și deci lipsite de orice element care le-ar atrage în banalitate. Desfășurarea lor, realizarea lor orchestrală, desvoltă ideea fundamentală ce le-a dat naștere, o expune, o explică.

HYPERION

O orchestrație modernă clară, prin transparența căreia sezeși firul gândirii muzicale a autorului, variată, de un minunat colorit specific, dovedește că d-l George Simonis este un admirabil cunoscător al instrumentației.

Domnia-Sa tratează fiecare instrument în limita pe care caracterul acestuia i-o oferă, nedepășindu-i nu numai posibilitățile tehnice, dar nici ceea ce este, din punct de vedere al sonorității, specific. De aci, claritatea compozițiilor ce ne prezintă.

Maestrul George Simonis nu caută efecte de orchestră. Atunci când are nevoie, o face cu o subtilă înțelegere în gruparea instrumentelor ce vor evoca efectul dorit.

Dar lucrările d-sale relevă și alte calități excepționale: modulații interesante, originale și neforțate, o admirabilă întrebuințare a disonanțelor, un bun simț în tratarea formelor muzicale și în sfârșit, un echilibru desăvârșit în coordonarea temelor și a dezvoltărilor lor.

Astfel prezentată, opera d-lui Simonis poate fi rezumată în cele patru calități principale pe cari am încercat să le degajăm, în rândurile acestei scurte cronici și anume: nobleță, sinceritate, claritate, echilibru.

Orchestra și corul Operii din Cluj au colaborat sincer cu compozitorul, pentru o bună reușită a concertului. Tot asemenea soliștii: D-nele Aca de Barbu și Cappellaro, D-nii M. Nicolescu și Ionel Crișianu. Nu ne putem opri de a releva admirabila interpretare dată de d-l G. Szabo, elev al distinsei profesoare D-ra Ec. Fotino, „Impromptu”-ului pentru piano solo. Aplauze generoase i-au răsplătit pe toți.

Recomandăm, cu toată căldura, maestrului George Georgescu, eminentul nostru șef de orchestră, care în ultimul timp a câștigat un renume european, lucrările simfonice ale d-lui G. Simonis, știind că întotdeauna nu și-a precupețit ajutorul său elementelor de valoare românești, spre a le prezenta publicului bucureștean, în cadrul concertelor simfonice dela Atheneul român.

Faptul că marele Enescu a distins, în două rânduri, pe compozitor cu premiul său, executând, atât la Paris cât și la București, lucrări ale acestuia, constituie — credem — cea mai bună mărturie de netăgăduita lor valoare.

CORNELIU R. GRADEA

TEATRU ȘI OPERĂ

CANTEC DE LEAGAN. — *Comedie în 3 acte de LADISLAU FODOR.* Director de scenă dl *Neamțu Ottonel*. Comediile bune sunt rare. Nu prin faptul că viața ar fi lipsită de comie ci din simplul motiv că e mai greu să stârnești răs decât să te induiozezi de tragic. Râsul e ceea ce Denys Amiel numește aroma vieții iar anticii îl socoteau furat de pe buzele zeilor. E o descărcare psihică, foarte recreativă, care trebuie să aibă la bază temeinice motive, altfel — spune Lombroso — avem de a face cu un om bolnav. Desigur că intensitatea râsului e invers proporțională cu gradul de civilizație și de cultură al individului. Pentru ca să râdă, un intelectual, are nevoie de ceva cu adevărat „spiritual” și de cele mai multe ori substituie râsului, zâmbetul. Uneori însă râsul poate fi determinat de relevarea unor anumite lucruri cari, printr’o educație greșită, sunt învăluite într’un mutism colectiv. În aceste ocazii, mulțumit de concesiunea de o clipă ce i se face, individul râde cu satisfacție. Explicația acestui răs aparține lui Freud. E râsul determinat de glumele picante, aluzii transparente, asupra organelor genitale cari, delicat și cu multă bunăcuviință, sub cele mai inofensive insinuări, sunt amintite de fetițele cele mai nevinovate, — și în special veșnica băfire asupra sublimului act al creațiunii, denaturat și răstălmăcit în cele mai variate chipuri. Cu așa ceva se înrudește râsul ce l’a deslănțuit comedia dlui Fodor...

În salonul profesorului Wisser se glumește mult, cu două înțeleșuri. Se simte buna dispoziție determinată de faptul că suntem în noaptea Anului Nou. Și înainte ca ciasornicul (plural „ciasornice”) să bată ora 12. — după ce e părăsit de toți intimitii, până și de amanta lui pe care a găsit-o „schimbând-o cu o umbrelă la o cafenea”, — dl Wisser se roagă patetic de Cel de Sus să-i dea un cadou special de Anul Nou, rugăciune imediat satisfăcută prin spălătoreasa Maria care-i aduce fructul iubirei ei și îl depune la ușa casei. Acest plod nevinovat va susține acțiunea comediei... Servitorul Iacob (dl Fărăianu) își permite pe socoteala lui mulțime de ghidușii; amanta profesorului Wisser, Jessy (dna Athena Dumitrescu) își aduce aminte că eventual ar putea fi și ea mamă dacă ar încerca așa ceva; pe profesorul Wisser (dl N. Dimitriu) îl apucă subit filantropia, chemând astfel în casă pe sora de caritate, Elisabeth (dna Viorica Laptus) care va face, prin copil, carieră măritându-se cu profesorul; iar negustorul de pene de găscă, Goldberger (dl C. Potoavă) e gata să adopte copilul spre a-i oferi soției sale „ne-productive”. Sigur, din cauza vârstei copilul nu poate protesta. Și-am rămânea profund indignați dacă, așa ca o reconfortare morală, n’ar apare mama care l-a conceput „pe un strat de iarbă, numărând stelele din Carul Mare”, — simpla și duioasa Maria care spală la subsol, ale cărei cântece de leagăn străbat până în camera copilului ei, îngânându-se cu scântecele lui și-ai cărei sâni gem de rodul binecuvântat al maternității. Această iubire de mamă, acel torent de întrebări pripite și nestăvilit, de emoții cari îi copleșesc sufletul, — are ceva din taina necuprinsului. În jocul dnei Bârsan am găsit redată toată măreția instinctului ce ne va perpetua existența noastră terestră dealungul veacurilor

HYPERION

și-am aplaudat-o cu toată sinceritatea ce ne-a putut-o smulge neprețuitele sale calități dramatice...

Devenit al cuiva, de unde până acum era al nimăunii, copilul, prin binevoitorul concurs al dlui Wisser, își câștiga și pe tatăl său în persoana cofetarului Buchinger (dl Vanceiu) care consimte, în schimbul unei sume de bani, să-și pună gâtul în jugul căsniciei. Și comedia se termină destul de... serios. Maria se mărită cu Buchinger; Wisser cu Elisabeth; Jessy pleacă — ea e o fată care nu se mărită oficial niciodată — cu asistentul Mohr (dl Potoroacă) un om de principii, toți cu sângele stăpânit de ritmul unui viitor cântec de leagăn. Un singur personagiu, colonelul von Szerda (dl Voicu), rămâne cu socotelile încurcate.

Aceasta e comedia dlui Fodor ale cărei picanterii au fost în bună parte eclipsate de stângăcia traducerii. Sfortările făcute pentru a plasa spirite de cea mai burgheză calitate, spre a scoate astfel efecte comice, s'au relevat cu prisosință chiar dacă pe alocurea desfășurarea acțiunii, care se pretindea mai precipitată, nu s'a bucurat de deplină înțelegere.

LUCIA DE LAMMERMOOR. — *Operă tragică de GAETANO DONIZETTI.* În românește de *Sebastian Stanca.* Cavalerismul Evului Mediu are, mai ales în literatură, caractere specifice. Chiar după apariția usturătoare parodii Don Quichotte dela Manche, care marchează o dată importantă în istoria literaturii universale, el a continuat să exercite o influență covârșitoare asupra marilor inspirații și nici chiar romantismul, cu nota lui accentuată de democratizare, nu și-a putut permite o grabnică emancipare. Din acest „cavalerism” de tranziție se inspiră Walter Scott în 1818 scriind „Bride of Lammermoor” care a găsit în sufletul lui Donizetti o înțelegere demnă de talentul său muzical. Și astfel în 1835 în Opera din Neapole, plină în seara aceea mai mult de englezi, veniți să revadă pe-o clipă Scoția, să audă prin ceața estompată a decorurilor, sunetul cimpoiului repetându-se peste bălării, — Lucia de Lammermoor văzu pentru prima oră lumina rampei spre a fi clasată pentru toate veacurile ca o „bijuterie muzicală”, — piatră de încercare pentru sopranele de coloratură...

Libretul, extras de Cammarano, e eternul cântec al iubirii ce ne subjugă anii tinereții cu văpaia ei mistuitoare și în calea căreia se pune stavilei meschine, calele de rubedenii cari pândesc din umbră interese materiale... Actul întâi dă prilejul să cunoaștem pasiunile personajilor. Lordul Asthon bueros ar face din căsătoria surorii sale, Lucia, o afacere de bursă cu lord Buklaw. Lucia iubește însă pe Edgardo di Rowenswood. În livada (scoțiană ca peisagii), de lângă castelul iubitului ei, care e în ajunul plecării la război, în Franța, ea își povestește iubirea... Se aude un flaut care mai repede pare un murmur de havuz sau ciripitul unei ciocârlii îndrăgostită de primele raze trandafirii ale dimineții și-apoi Lucia începe acea cavatină în sol minor, asemeni unui plâns de dragoste, de brațe întinse spre abisuri înstelate, cu sufletul înaripat de chemarea alesului. Și iubitul apare. Ariile curg tumultoase ca un torent năvalnic. Cei doi, simțind par'că macabru dragostei lor, vorbesc de florile mormântului lor, de jurăminte, de speranțe, — se logodesc sub crengile iertătoare ale arborilor din pare cari primăvara, în iubirea lor fecundă, nu cunosc atâta sbuciumare și sfârșec cu un adio finale, dureros ca un sonet de Leopardi. Și Lucia silită și indusă în eroare se va mărita cu Buklaw, semnându-și contractul de nuntă. Asemenea unei fatalități, care uneori e lipsită de verosimil, apare Edgardo. Totul ia aspect de vijelie. Instrumentele și cântăreții întonează celebrul sextuor, mozaic ciu-

dat de mânie, răsbunare, gelozie, groază, milă și uimire peste care flutură, ca o viață 'n agonie, plânsul desnădăjduit al Luciei, ce se prăbușește, în vreme ce Edgardo părăsește sala cu gânduri funebre. În noaptea nunții Lucia străpunge inima lui Buklaw și inebunește. E o nebulie tragică de fecioară care-și mai păstrează încă valul de mireasă și frunza de lămâiță, nebulie care e o anticipare a sfârșitului tragic de mai târziu al lui Donizetti. Și Lucia moare iar Edgardo se sinucide pe mormântul părinților săi, volatilizându-și sufletul în aria „O, Lucia mea” care curmă chinul unei vieți spre a începe probabil alta nouă în grădina de veșnică bucurie a Edenului.

Am redat succint subiectul operei spre a ne putea justifica afirmarea că „Lucia de Lammermoor” e de-un tragism forțat. Libretul lui Cammarano a denaturat mult, în acest senz, romanul lui Scott, însușindu-și în plus o puternică inspirație muzicală italiană prin excelență lirico-tragică. Și tocmai de aceea credem că nu mai e în conformitate cu mentalitatea spectatorului din 1932. Căci fapt notoriu este că marii scriitori de teatru sau opere contemporane ocolesc tragicul. Teatrul francez cultivă faptul divers brodat pe-un fond comic; cel german dramatizează istoria sau soluționează ciudate probleme de patologie psihică sau mentală, iar cel american și englez are cea notă de evident progres al veacului 20... Ariile singuratiche din Lucia de Lammermoor ne vrăjesc prin puterea lor de expresie și căldura inspirației lor, dar ansamblul ni se pare o povară pe care o respingem. Suntem până într'un punct de acord cu acei cari afirmă că Lucia e totuși o capo'doperă. Vom adăuga numai: „pentru un muzeu al muzicii în curs de construire”, căci publicul de azi ca și în știință, pictură, literatură, așa și în muzică, vrea ceva nou și mai ales vesel. Crede oare cineva că din aceste două elemente „nou” și „vesel” nu se poate alcătui o operă trainică? Ni se va răspunde că o Operă Națională, din înalte considerațiuni, sinonime cu problemele de stat, nu poate îmbrățișa modernismul insuportabil (care modernism a fost suportabil?), ci că trebuie să păstreze nestins focul sfânt al unui cult... rămas fără zei. Ei bine, din acest punct de vedere — dar numai din acesta — să recunoaștem că n'avem dreptate. Și totuși, să ni se ierte paralapsa, credem că Lucia de Lammermoor nu va face serie cu tot fastul și munca ce s'a deus la montarea ei.

Cronicari obiectivi nu putem trece însă cu vederea realizarea dnei Ana Roza care ne-a dat o Lucia demnă de ori care scenă din Apus. Vocea dsale caldă și plină de armonioase nuanțării, notele acelea cari par niște perle căzute într'o cupă de aur, jocu-i de scenă mereu natural în coordonanță cu sentimentul eroinei interpretate, ne-o indică, mai ales după cavatină și aria nebuniei, ca de altfel din toate creațiile dsale anterioare, ca pe-o talentată soprană de coloratură de care Clujul — așa de văduvit în ultimul timp de artiști mari — nu poate fi decât mândru. Alături de dânsa d-l Siomin (confidentul Luciei) a făcut eforturi cari totuși nu ne-au putut face să-l uităm pe d-l Ujeicu. D-l Demetrescu (lord Asthon) a nuanțat lăudabil partitura de bariton a fratelui răuvoitor. În ce-l privește pe dl Andreescu îl vom remarca numai în actul final pe care l'a cântat într'adevăr frumos. Pentru rest îl lăsăm în grija corepetitorului și a peruchierului, pe acesta din urmă rugându-l să-i aleagă o perucă ce să-i facă capul mai puțin mare. Restul ansamblului bine. În ce privește corul, care a știut să se mențină la același nivel muzical ca și în anii trecuți, vom reveni într'una din cronicile viitoare.

CORNELIU ALBU

PLASTICA

Ne-am propus să arătăm, în mod succint, personalitatea artistică a tuturor pictorilor cari au lucrări în Pinacoteca „V. Cioflec” din orașul nostru.

Nicolae Grigorescu (1838—1907). Despre Corot, cu ocazia unei expoziții retrospective din anul trecut, s'au zis următoarele: „Corot? C'est la France, son coeur, son âme”.

Privind la opera lui Grigorescu, gândul ți se oprește la amintirea vorbelor de mai sus. Oare Grigorescu, nu-i România, inima și sufletul ei?

Artiști au fost totdeauna și sunt, instrumente geniale de expresie. S'ar putea spune că ei sunt mijlocitorii subtili și rafinați, cari cu posibilități originale și superioare, ne transpun nouă o viață intimă și invizibilă a tot ce ne'nconjoară. Ei spun ce simt, cum simt, și cât simt. Deaceea poate și pictura lui Grigorescu rămâne o expresie fidelă și sinceră a specificului nostru etnic. Hippolyte Taine spune că, artistul este produsul mediului. Oare Grigorescu n'a confirmat cu prisosință acest lucru? Oare el nu s'a ridicat și rămâne ca o puternică cristalizare a simțimentelor atât de caracteristic românești? Ai impresia că Grigorescu nu putea fi decât român și nu putea picta decât în felul în care a pictat. E atât de sincer în expresie; e atât de pătruns de sentiment; e atât de delicat și de fin în montare, încât privind la unele tablouri, ai clipe de jenă, că a trebuit să vină un altul decât tine, pentru ca să-ți arate lucruri pe cât de naturale pe atât de pământene. La Grigorescu nu te frapează extraordinarul, nu rămâi extaziat ca în fața unor concepții superioare de artă sau în fața unei puteri covârșitoare de convingere; la el rămâi sincer impresionat de puterea de evocare ce ți-o inspiră pânzele lui. Rămâi tulburat și par'că c'o lipsă în suflet, întocmai cum rămâi după un apus de soare, care ți-a lăsat imaginea clară a micimei tale. Arta lui Grigorescu nu-i cerebrală; e o artă pornită numai din suflet și sigur că deaceea toate pânzele nu-i sunt decât momente de extaz în fața naturii și pe cari le-a tradus cu atâta măiestrie și simplitate în culori, în umbre și'n lumini.

De tânăr încă pleacă la Paris și de acolo la Fontainebleau și Barbizon. În mijlocul reprezentanților celor mai puternici ai școalelor naturaliste și realiste franceze, capătă o educație artistică, care-i dezvoltă în chip fericit frumoasele-i calități înăscute. Alături de Th. Rousseau, Corot, Diaz, Courbet și Millet, și influențat întrucâtva de Bouguereau și Troyon, personalitatea lui își găsește forma de expresie cea mai nimerită posibilităților proprii, și'ntr'o formă nouă, personală, și atât de românească. Incepe să fie fidelul interpret al naturii și-al mediului nostru. Ce-a învățat dela ceilalți se pierde în mijlocul personalității lui; un singur lucru însă, pare că l'a păstrat cu sfințenie dela Corot, și anume aceea convingere că „la lumière est une éternelle beauté”. Oare Grigorescu nu pictează totul în lumină? Și cât echilibru în atmosferă, câtă vibrație de aer și lumină, încât până și culorile par atât de filtrate, că nu-și păstrează decât vag, tonalitatea lor de origine. Totul e scaldat într'o lumină și-o limpezime ce-ți dă impresia clară, că la o astfel de lucrare, pe lângă un ochiu fin, suprasensibilizat, a contribuit un puternic suflu de viață și-o nețărmită dragoste de toate colțișoarele și măgurele plaiurilor noastre. În opera lui Grigorescu se vede par'că, cum stau strâns legate și indizolubil unite, vechea glie strămoșească și eterna dragoste de sfânta țarină a poporului nostru.

Azi Grigorescu e în urmă. Ultimii douăzeci de ani, au așternut un strat gros de izolare între ce-a fost și ce este astăzi în artă. Orientări noi, căutări și preocupări ce-au erupt din proprie frământare a vieții, au dat artei de azi un aspect străin și par'că straniu față de ceea ce avem în urmă. În unilul nostru trecut plastic, Grigorescu stă însă ca o puternică personalitate și ca un permanent exemplu și îndemn pentru ce-i ce se'ndoesc și rătăcesc, aplecându-se mai mult către ce-i străin de propriul lor suflet, trecând peste ceea ce vibrează aici, în adâncul acestui popor și'n mijlocul acestui pământ.

V. BENEȘ

GLASUL GENERAȚIEI TINERE RĂSUNĂ

Tinerii scriitori, în avântul și idealismul lor generos, s'au hotărât să-și aibe o publicație, în care generația războiului și cea următoare, să-și poată spune gândurile, fără a fi stânjeniti de cei bătrâni, cari, după ce au ajuns în situații înalte și bine retribuite, nu au timp să mai dea un sprijin cât de mic celor mai tineri. E de prisos să facem un proces scriitorilor ce câștigă în aceste vremuri de sărăcie cumplită, sute de mii de lei din bugetul Statului. Iar când un scriitor mai tânăr merge sfios, să ceară un sprijin, de cele mai multe ori nici nu-i băgat în seamă sau, în cazul cel mai bun, i-se face morală. Atâta știi și-atâta fac astăzi la noi, scriitorii mai bătrâni. Să dăm exemple și nume. N'are rost.

Am învățat din pruncie în casa părinților mei și mai târziu pe unde am sorbit un bob de carte, că bătrânii trebuie respectați și că tinerilor le stă bine când ei se scoală să șeadă bătrânii. Această învățătură e bună pentru orice tânăr de azi sau de mâine. Dar ne 'ntrebăm: cei bătrâni nu sunt obligați să asculte și să respecte pe cei tineri? Cine a lărgit hotarele acestui neam oropsit în lungul Istoriei? Nu tinerii? Și ce au făcut bătrânii cari au avut în mână destinele acestui popor dela 1920 până azi? Numai jafuri și averi agonisite pe socoteala unui popor îngrozit de atâta pradă din avutul public; iar tineretul când cere dreptul la viață, găsește poarta închisă. Am merge mai departe în constatările noastre, dacă nu ne-ar repugna aceste moravuri demne de cei cari au dat tonul dela război și până azi. În starea spirituală același haos și neorânduială. Iată de ce gruparea tinerilor scriitori în jurul publicației lor *Azi*, ne umple sufletul de mândrie și mulțămire. E o dovadă că cei tineri, prin talentul și forța lor spirituală, au curajul și cu fruntea sus pornesc pe picioarele lor, la drum.

Numărul 1 depe Martie c. al revistei *Azi*, apare în 112 pagini și în condițiuni demne de orice publicație similară apuseană. Versuri semnează: d-l Radu Boureanu un admirabil pastel; d-l Cicerone Teodorescu și d-l Petre Diuu. D-l Zaharia Stancu are o minunată traducere din Esenin. În proză d-l George Dorul Dumitreșcu semnează o frumoasă nuvelă: *La fetița dulce*. Tot volumul acestui număr e interesant și demn de citit.

Nu ne putem opri de a releva, încă odată, aceasta frumoasă inițiativă a tinerilor scriitori de a da la iveală, pe aceste timpuri, o așa podoabă de publicație care le face cinste. Meritul revine desigur, într-o largă măsură, distinsului poet d-l Zaharia Stancu, conducătorul revistei.

Le dorim din suflet viață lungă căci glasul lor răsună.

C. ARGINTARU

REVISTELE

ARHIVELE OLTENIEI, voluminoasa și interesanta revistă craioveană, numărul 56—58, de pe ultimele 6 luni ale anului 1931, aduce un bogat material istoric, cultural și artistic. D-l C. D. Fortunescu în anunțul către abonați ne lasă să înțelegem că această bună revistă documentară, e posibil să nu mai apară dela 1 Ianuarie 1931, sau dacă va mai apărea, în alt format și cu altă structură. Așa cum a apărut până acum, 10 ani în șir, această revistă, în două și trei sute de pagini, este — și după părerea noastră — greu de rezistat mai ales pe aceste timpuri. Faptul însă că această revistă, din 1920 și până azi, a reprezentat întreaga Oltenie culturală și mai ales documentară, ne umple sufletul de tristețe, când

vedem o asemenea publicație de însemnătatea Arhivelor Olteniei, reprezentând așa de strălucit un colț de țară, drag nouă — pământul celor dintâiu descălicători și voevozi viteji ai neamului — dispăre de pe orizontul culturii românești. Ne mângăem însă cu gândul, că eminentul profesor și om de carte, d-l C. D. Fortunescu, va ști să rezolve, cu ajutorul oamenilor înțelegători și iubitori ai trecutului nostru, continuarea apariției, pe mai departe, a acestor Arhive.

CELE TREI CRIȘURI. Analele culturale dela Oradia, numărul 1 și 2 depe Ianuarie și Februarie e., apar regulat cu pagini culturale din acest colț de țară, fiind o frumoasă manifestare intelectuală pe acele meleaguri.

SOCIETATEA DE MĂINE, numărul 2 și 3 din Februarie e., revistă socială și economică, ce apare în Cluj, aduce studii interesante de d-l Olimpiu Boitoș, Horia Trandafir, etc., iar pagina literară o întregese cu versuri, d-nii: Alex. Iacobescu, poet fecund, cu versuri frumoase; Ion Th. Ilea și Petre Târbățiu. D-l Ion Agârbiceanu are o nuvelă satirică și moralizatoare, iar Augustin Tătar o poemă în proză. Informații din belșug.

UNU, revista scriitorilor moderniști din București, în numărul 43 din Martie e., aduce material literar variat.

CRAINICUL, revistă literară din Târgu-Jiu, numărul 10 din Martie e., aduce noutăți literare din acest colț de țară.

TANGENTA, publicație săptămânală, în formatul Biletelor de pagagal, a apărut în Cluj, în cursul lunii Martie e., sub conducerea d-lui P. Nistor, cu cronici și știri de prin aceste locuri.

SĂCUIMEA, ziarul independent al românilor din săcuime, cu data de 1 Martie e., a intrat în al doilea an de existență.

Mică și modestă, energic scrisă și pusă în slujba unui naționalism generos, prin stăruința și mijloacele materiale ale d-lor Octavian Dobrotă și Gh. Gârnețiu, *Secuimea* s'a impus prin programul ce și-l îndeplinește cu sinceritate pentru care îi dorim drum fără sfârșit.

ȘTIRI LITERARE

Eminescu în ungurește. Poetul ungar Kibédi Șandor, — român după tată, născut în Ardeal — are sub tipar un volum de 160 de pagini cu traduceri din cele mai frumoase poezii ale genialului nostru poet. Aceasta ca. e. apare de Paști și este așteptată cu nerăbdare de publicul intelectual.

Cartea tânărului scriitor Mircea Damian, *Celula Nr. 13*, a apărut și este căutată de cititori.

Primim din partea d-lui Ion Gherghel următoarea erată:

„Omitându-se cu prilejul paginației studiului meu despre *Goethe în literatura românească*, o notă la pag. 120, fac complectarea după cum urmează:

a) După cuvintele „...poetului german” dela sfârșitul aliniatului I, pag. 120, se va pune semnul notei 1, textul ei fiind:

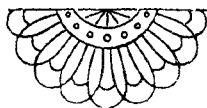
Cf. I. E. Torouțiu, Goethe, Herman și Dorothea în rev. „Făt-Frumos” 1931, numerile 4 și 5, pag. 196 și 197”.

b) La pag. 165, nota 1 se va trece în locul notei 2, iar aceasta din urmă va figura ca numărul 1.

Rog cititorii să facă aceste îndreptări, pe cari le cred absolut necesare. Celelalte greșeli mai mici le voi rectifica în *Bibliografia critică asupra lui Goethe la Români*.

Cărțile colaboratorilor noștri

- ȘT. BEZDECHI — Ovidius — *Tristia* — *traducere*
„ „ — *Gânduri și chipuri din Grecia veche*
„ „ — *Antologia liricilor greci*
C. ARGINTARU — *Monumentul durerii*
„ „ — *Agonia soarelui*
SERA FURPA — *Surprinși în intimitate*
„ „ — *Bătea un vânt de nebunie*
MARTA D. RĂDULESCU — *Clasa VII A. Cluj*
„ „ — *Mărgele de măceși*
ION TH. ILEA — *Inventar rural*
ALEX. NEGURĂ — *Răutăși mici pentru oameni mari*
(*Epigrame*)
MIRCEA DAMIAN — *Celula Nr. 13.*

HYPERION

REVISTĂ LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ
DIRECTOR: C. ARGINTARU

APARE LA INCEPUTUL FIECĂREI LUNI
REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA:
CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR NO. 60.

ABONAMENTE NUMAI ANUALE:
PENTRU PARTICULARI 200 LEI
PENTRU INSTITUȚIUNI 500 LEI
IN STREINĂTATE 500 LEI
IN COMERȚ NU SE GĂSEȘTE

TIPOGRAFIA NAȚIONALĂ S. A., CLUJ.